

Становище

на доц. д-р Андрей Димов Андреев – член на научно жури в конкурс за присъждане на образователна и научна степен “доктор” в направление “История и археология“, Нова и най-нова обща история /История на Русия/

Относно: Научната продукция на Светослав Валериев Маноилов

Светослав Маноилов е представил дисертация за присъждане на образователна и научна степен “доктор“ на тема: “Руският консерватизъм през втората половина на XIX – началото на XX век”, автореферат и тринадесет статии, шест от които под печат, посветени на изследвания проблем.

Изследването на консерватизма в Русия е особено предизвикателство, не само поради отсъствието на цялостен труд у нас по този проблем. В самата Русия, изучаването на това политическо течение стъпва на обективна основа едва в последните години. Консерватизмът като идеология и практика играе основна роля в цялостното развитие на руската държава векове наред, а и до наши дни. Изследването и оценяването му е необходимо за точното разбиране и тълкуване на ред процеси в областта на външната и вътрешната политика на Русия, развитието на икономиката и формирането на руската народопсихология. Колегата Маноилов е направил успешен опит в това отношение и представя един приносен труд, който ще се радва на популярност сред четящите хора у нас.

В дисертацията си авторът предлага интересно структурно решение – изследване на идеологията и дейността на известни духовни и политически лидери с консервативни идеи, които по силата на своя авторитет, политически и обществени позиции, са в състояние да оказват значимо влияние върху руското

общество, върху управляващите и провежданата от последните политика. В това отношение изследването на Св. Маноилов приятно напомня /без да повтаря/ подходът на Пол Джонсън в книгата му “Интелектуалците“. Доброто познаване на литературата по проблема и четивния стил на Маноилов са безспорни. Подходът предполага и изтъкване на важни моменти от европейската история, като ролята на император Александър I и формирането на Свещения съюз, влиянието на известни западни консервативни дейци върху Русия и др. Изводите за чуждите влияния върху руския консерватизъм са логични и точни. Заглавията на отделните глави “подканят“ трудът да бъде прочетен, но и отразяват характеристиките за личностите, разглеждани от автора. Той предлага крайно интересно и научно обосновано тълкуване на идеите на “боготърсачите, медиците и консервативните журналисти.“ Адмирации заслужава оценката за Ф. Достоевски. Много автори определят големия писател като “безбожник и анархист“, докато Св. Маноилов ясно представя идейната му еволюция за да стигне до консервативни възгледи. Тази схема е успешно използвана и при другите личности, които са обект на изследване. Авторът показва, че до своите идеи, проповядвани в зряла възраст, личностите, които изследва в дисертацията, стигат след дълги философски и политически търсения, терзания, дори катаклизми.

В трудът на колегата Маноилов място е отделено и за водещите консервативни идеи в Русия през XIX и началото на XX в., които имат претенцията да оформят “Руската идея“ като цяло. Това са теорията на С. Уваров за “Официалната народност“, православната идея, славянската идея в някои от превъпласанията ѝ, най-вече както я разбира Н. Данилевски. Това е логично и посочва идейната принадлежност на изучаваните личности, идеолози и пропагандатори на споменатите теории. Едновременно с това се поднася и авторовото мнение за влиянието на тези идеи върху руското общество.

Дисертантът има определен принос в изясняването на личността и ролята на К. Победоносцев. Обрисуването му като “мрачна фигура“ и “сив кардинал“ в много изследвания не отговаря на този философ и политик, дълго време оказвал влияние върху руската политика. Задълбоченото изследване на колегата Маноилов променя представата за Победоносцев като личност и държавен деец.

Поднасянето на обективна историческа, а не емоционална оценка, най-добре се вижда в частта, посветена на Константин Леонтиев. Тук Св. Маноилов посочва отношението му към българите, но не спекулира с евтини ругателни оценки, а търси причините за възгледите на К. Леонтиев и, по наше мнение, ги намира и ги прави достойни на читателя.

В изследването си Светослав Маноилов прави успешен опит да обясни на четящите хора в България, че консерватизмът, в частност руският, е една от фундаменталните политически идеи за XIX век, с множество положителни черти, че представлява идеология конкурираща се с други политически възгледи, но и че има дълбоки корени в Русия. Това се определя от руската традиция, народопсихология, начин на управление и формиране на политическия елит.

Към колегата би могло да се отправят и определени препоръки, отнасящи се за неговото бъдещо научно дирене. По-детайлното изследване на политическите идеи ще даде яснота на развитието на идейния сблъсък в Русия през разглеждания период. Хубаво ще бъде, ако авторът дръзне да изследва и приемствеността на класическия руски консерватизъм със състоянието на руския политически живот през последните двадесет години.

Светослав Маноилов представя и значителен брой публикации по темата, отпечатани в авторитетни периодични издания и сборници от конференции. Това показва продължителен

интерес към темата и впечатляваща активност за участие в научни форуми.

Заклучение: Препоръчвам на Уважаемото научно жури да даде положителна оценка на научната продукция на Светослав Валериев Маноилов. Изказвам становище, че той отговаря на всички условия да му бъде присъдена образователната и научна степен “доктор” и считам, че научното жури може да предложи на ФС на ИФ на СУ „Свети Климент Охридски” да осъществи избор за присъждане на цитираната по-горе степен на Светослав Маноилов.

8. декември 2011 г.
Андреев

доц. д-р Андрей